

13. השר רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו של חוק זה, לרבות תקנות הקובעות כללים לביצוע עבודות חשמל ותקנות הקובעות אגרות לענין חוק זה.

14 תחילתו של חוק זה היא כתום ששה חדשים מיום פרסומו ברשומות.

משה שרת
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

חוק בנק ישראל, תשי"ד — 1954 *

פרק ראשון: פרשנות

1. בחוק זה —

„מוסד בנקאי“ — חברה או אגודה שיתופית העוסקת בקבלת כספים בחשבון עובר ושב על מנת לשלם מהם לפי דרישה על ידי שיק; או חברה המשתמשת כדין במלה „בנק“, או בכל מלה הנגזרת ממנה, כחלק משמה;

„מוסד כספי“ — חברה או אגודה שיתופית שעסקיה או חלק מעסקיה קבלת כספים בפקדון או מתן הלוואות;

„הועדה“, „המועצה“ — הועדה המייעצת או המועצה המייעצת, שנתמנתה לפי סעיף 20 או 23, הכל לפי הענין;

„הנגיד“ — נגיד הבנק שנתמנה לפי סעיף 8;

„מטבע“ — שטרי כסף או מעות שהוצאו לפי סעיף 27 וכן שטרי בנק ומטבעות קטנות שהוצאו לפני תחילתו של סעיף 27, לפי פקודת שטרי בנק, תש"ח — 1948,¹ ולפי פקודת מטבעות קטנות, תש"ט — 1948;²

„מטבע חוץ“ —

(1) שטרי כסף או שטרי בנק או מעות שהם הילך חוקי בכל ארץ שהיא, חוץ

ממטבע ישראלי, וכן שטרי כסף, שטרי בנק או מעות שהיו בזמן מן הזמנים הילך חוקי והניתנים להמרה למטבע שהוא הילך חוקי בכל ארץ שהיא;

(2) שטרי חליפין, אגרות אשראי ויתרות בבנק המשתלמים שלא במטבע ישראלי;

„חברה“ — כמשמעותו בפקודת החברות;³

„אגודה שיתופית“ — כמשמעותו בפקודת האגודות השיתופיות.⁴

* נתקבל בכנסת ביום כ"ה באב תשי"ד (21 באוגוסט 1954); הצעת החוק ודברי הסבר נתפרסמו

בה"ח 207, תשי"ד, עמ' 240.

¹ ע"ר תש"ח, תום' א' מס' 15, עמ' 33.

² ע"ר תש"ט, תום' א' מס' 30, עמ' 83.

³ חוקי א"י, כרך א', עמ' 155.

⁴ חוקי א"י, כרך א', עמ' 336.

פרק שני : בנק ישראל ותפקידיו

בנק ישראל
ומעמדו

2. (א) מוקם בזה בנק שייקרא „בנק ישראל“ (להלן — הבנק) ושיהא גוף מואגד, ותפקידיו, סמכויותיו והנהלתו יהיו כנקבע בחוק זה.

(ב) הבנק רשאי להתקשר בחושים, לרכוש, להחזיק ולהעביר רכוש, ולהיות צד בכל משא ומתן, משפטי או אחר, ולעשות כל פעולה אחרת לביצוע חוק זה.

תפקידיו הבנק

3. תפקידיו של הבנק יהיו לנהל, להסדיר ולכוון את מערכת המטבע וכן להסדיר ולכוון את מערכת האשראי והבנקאות בישראל, בהתאם למדיניותה הכלכלית של הממשלה ולהוראות חוק זה. על מנת לקדם באמצעים מוניטאריים —

(1) ייצוב ערכו של המטבע בישראל ומחוזי לישראל ;

(2) רמה גבוהה של ייצור, תעסוקה, הכנסה לאומית והשקעות הון בישראל.

מקום מושבו
של הבנק

4. מקום מושבו של הבנק יהיה בירושלים, והוא רשאי לפתוח סניפים ולמנות סוכנים בכל מקום אחר.

פרק שלישי : הון הבנק, קרן מילואים וחלוקת רווחים

הון הבנק

5. (א) הון הבנק יהיה עשרה מיליון לירות שיוקצב על ידי הממשלה, בדרך האמורה בסעיף קטן (ב).

(ב) הממשלה תמסור לבנק, תוך חמישה עשר יום מיום פרסום חוק זה ברשומות, שטרי התחייבות בסכום כולל של עשרה מיליון לירות שייפרעו בשיעורים ובמועדים שייקבעו על פי הסכם שייחתם תוך חמישה עשר הימים האמורים בין הנגיד לבין הממשלה, ובלבד שזמן פרעונו של השיעור האחרון יחול לא יאוחר מיום כ"ב באדר ב' תשי"ט (1 באפריל 1959).

יצירת קרן
מילואים

6. הבנק יצור מתוך רווחיו הנקיים, בדרך האמורה בסעיף 7, קרן מילואים בסכום השווה להון הבנק.

רווחי הבנק

7. (א) תוך ששים יום לאחר תום כל שנת עסקים של הבנק כאמור בסעיף 60, יחלק הבנק את רווחיו הנקיים כך :

(1) כל עוד קרן המילואים לפי סעיף 6 לא הגיעה לעשרה מיליון לירות, יועברו שבעים אחוזים מאותם הרווחים לממשלה לפרעון שטרי ההתחייבות של הממשלה לפי סעיף 5 (ב) ; והעודף — לקרן ;

(2) סולקו כל שטרי ההתחייבות — וסכום הקרן טרם הגיע לעשרה מיליון לירות — יועברו כל הרווחים הנקיים לקרן ;

(3) הגיע סכום הקרן לעשרה מיליון לירות — יועברו כל הרווחים הנקיים לממשלה.

(ב) שטרי ההתחייבות של הממשלה ייפרעו מתוך הרווחים לפי האמור בסעיף קטן

(א) גם אם זמן פרעונם טרם הגיע וייפרעו תחילה אותם שטרי ההתחייבות שזמן פרעונם הוא הקרוב ביותר.

פרק רביעי: הנגיד, ומשנה לנגיד — ממכויותיהם ותפקידיהם

8. נגיד הבנק ימונה על ידי נשיא המדינה על פי המלצתה של הממשלה. הנגיד
9. (א) הנגיד ינהל את הבנק.
(ב) הנגיד ישמש יועץ לממשלה בענייני מטבע ובעניינים כלכליים אחרים. תפקידי הנגיד
וממכויותיו
10. הממשלה, תוך התייעצות עם הנגיד, תמנה משנה לנגיד או שני משנים לנגיד. משנה לנגיד
11. משנה לנגיד ימלא אותם תפקידים מתפקידי הנגיד ויהא מוסמך באותן הסמכויות מסמכויותיו שהנגיד יקבעם באישור הממשלה, ויסייע בידי הנגיד בביצוע תפקידיו לפי חוק זה; בהעדרו של הנגיד ימלא את מקומו וישתמש בסמכויותיו המשנה לנגיד שייקבע על ידי הממשלה. תפקידי משנה
לנגיד
12. מינוים של הנגיד ושל משנה לנגיד יהיה לחמש שנים ואפשר לשוב ולמנותם; אלא שמינויו הראשון של משנה לנגיד יהיה לארבע שנים. תקופת כהונתו
של הנגיד
והמשנה לנגיד
13. הנגיד והמשנה לנגיד חייבים להקדיש את כל שעות עבודתם לענייני הבנק ואסור להם — איסור התעסקות
אחרת
- (1) להיות חבר כנסת או חבר רשות מקומית;
(2) להיות בעל מניות או בעל זכות דומה אחרת במוסד בנקאי, או במוסד כספי;
(3) להיות עובד ציבורי, כמשמעותו בפקודת הפרשנות¹, או למלא כל משרה ממשלתית או אחרת, בשכר או בלי שכר;
(4) לעסוק בכל עסק;
אולם מותר להם —
- (1) להיות נציג הממשלה או הבנק בחברה שהשליטה עליה בידי הממשלה או למלא תפקיד במוסד ציבורי או במוסד מדעי, או להתמנות ולפעול כחבר ועדה שהורכבה על ידי הממשלה או הכנסת, והכל שלא על מנת לקבל פרס;
(2) לקבל תפקיד אקדמאי;
(3) להיות, בהסכמת הממשלה, חבר בוועדה בינלאומית ובמוסד בינלאומי, שלא על מנת לקבל פרס.
14. הממשלה תקבע את המשכורות של הנגיד ושל משנה לנגיד. ועדת הכספים של הכנסת תקבע את הגימלאות שישולמו לנגיד ולמשנה לנגיד עם פרישה מהתפקיד ולשאייריהם לאחר פטירה. משכורת וקצבה
לנגיד ולמשנה
לנגיד
15. (א) נשיא המדינה רשאי, על פי הצעת הממשלה שהוגשה בכתב, להפסיק את כהונתו של הנגיד, אם — הפסקת כהונתו
של הנגיד
- (1) קיימים חילוקי דעות בין הממשלה לבין הנגיד בשאלות עקרוניות של מדיניות הנוגעות לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3, והמונעים, לדעת הממשלה, שיתוף פעולה יעיל;
(2) עשה מעשה שלדעת הממשלה אינו הולם את מעמדו כנגיד;
(3) פעל בניגוד לאמור בסעיף 13;
(4) איבד את הכושר לבצע תפקידיו.

¹ ריני ישראל 1, תשי"ד, עמ' 1.

(ב) הצעת הממשלה לנשיא לפי סעיף קטן (א) תובא לידיעת ועדת הכספים של הכנסת עם הגשתה לנשיא.

משכורת וקצבה
לנגיד שהופסקה
כהונתו

16. הופסקה כהונתו של הנגיד לפי סעיף 15 (1) או (4), תשולם משכורתו עד תום תקופת הכהונה שנתמנה לה, ועם תום אותה תקופה תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14; אך לא תשולם לנגיד משכורת כאמור, אם הופסקה כהונתו לפי סעיף 15 (2) או (3).

התפטרות הנגיד
לרגל חילוקי
דעות

17. החליטה הממשלה לקבל את התפטרות הנגיד לאחר שהודיע הנגיד לממשלה, שלרגל חילוקי דעות בשאלות עקרוניות של מדיניות הנוגעות לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3, אין הוא רואה אפשרות לשיתוף פעולה יעיל, והמליצה הממשלה על יסוד זה לפני נשיא המדינה על קבלת התפטרותו של הנגיד והנשיא קיבל אותה, תשולם לנגיד משכורתו עד תום תקופת הכהונה שנתמנה לה ועם תום תקופה זו תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14.

הפסקת כהונתו
של המושג
לנגיד

18. הממשלה רשאית, לאחר התייעצות עם הנגיד, להפסיק את כהונתו של משנה לנגיד, אם —

(1) עשה מעשה שלדעת הממשלה אינו הולם את מעמדו כמשנה לנגיד;

(2) פעל בניגוד לאמור בסעיף 13;

(3) איבד את הכושר לבצע תפקידיו.

משכורת וקצבה
למשנה לנגיד
שהופסקה
כהונתו

19. הופסקה כהונתו של משנה לנגיד לפי סעיף 18 (3), תשולם לו משכורתו עד תום תקופת הכהונה שלה נתמנה, ועם תום אותה תקופה תשולם לו קצבה שתיקבע לפי סעיף 14; אך לא תשולם למשנה לנגיד משכורת כאמור, אם כהונתו הופסקה לפי סעיף 18 (1) או (2).

פרק חמישי: ועדה מייעצת, מועצה מייעצת — מינוין ותפקידיהן

מינוי ועדה
מייעצת

20. (א) הממשלה תמנה ועדה מייעצת של לא יותר משבעה חברים ותמנה מהם יושב ראש וסגנו.

(ב) סגן יושב ראש ימלא את תפקידיו של יושב ראש, כל אימת שיושב ראש נעדר מתפקידו העדר זמני.

תפקידי הועדה

21. הועדה תייעץ לנגיד בכל ענין שעליו להיוועץ אתה לפי חוק זה, ובכל ענין אחר הנוגע לתפקידי הבנק המפורטים בסעיף 3.

כררי הדין
של הועדה

22. (א) הועדה תכונס בהזמנות שבכתב על ידי היושב ראש שלה לפחות אחת לשבועיים וכל אימת שידרוש זאת הנגיד.

(ב) רוב חברי הועדה וביניהם היושב ראש יהיו מנין חוקי בישיבות הועדה.

(ג) הנגיד יהיה נוכח בישיבות הועדה.

המועצה
ותפקידיה

23. (א) הממשלה תמנה מועצה מייעצת שתהיה מורכבת מחברי הועדה ועוד שמונה חברים. יושב ראש הועדה יהיה גם יושב ראש המועצה, וסגנו של יושב ראש הועדה יהיה גם סגנו של יושב ראש המועצה, והוא ימלא את תפקידו של יושב ראש המועצה, כל אימת שנעדר מתפקידו העדר זמני.

(ב) הנגיד ימסור למועצה דין וחשבון על עיצוב המדיניות המוניטארית ועל כל הצעדים החשובים שיש לנקוט לביצוע מדיניות זו.

(ג) המועצה תייעץ לנגיד בכל ענין הנוגע לתפקידי הבנק שיובא בפניה על ידי הועדה או שיועלה על סדר יומה על ידי אחד מחבריה.

- (ד) המועצה תכונס בהזמנות שבכתב על ידי היושב ראש שלה לפחות אחת לחדשיים וכל אימת שידרשו זאת הנגיד או שבעה מחברי המועצה.
- (ה) רוב חברי המועצה וביניהם היושב ראש יהוו מנין חוקי בישיבות המועצה.
- (ו) הנגיד יהיה נוכח בישיבות המועצה.

24. הנגיד ימציא לממשלה, מדי חודש בחדשו, דין וחשבון על הדיונים וההחלטות של הועדה והמועצה ועל הצעדים שננקטו בעקבותיהם.

דו"ח על דיוני הועדה והמועצה

25. עובד מדינה לא יהיה חבר בוועדה או במועצה.

פבלות להיות חבר הועדה או המועצה

26. חבר הועדה וחבר המועצה יתמנו לשנתיים ואפשר לשוב ולמנוחם.

הקופת הכהונה של חבר הועדה או המועצה

פרק ששי : אמצעי תשלום

27. הבנק רשאי להוציא ולחזור ולהוציא מטבע בסכום שלא יעלה על הסכום שקבע הנגיד בהתייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה.

סמכות להוציא מטבע

28. (א) שום אדם זולת הבנק לא יוציא ולא יפיץ שטרי כסף, שטרי בנק, מעות, מסמך או כל דבר אחר, אשר הנגיד, לאחר התייעצות עם הועדה, קבע כי הם עשויים להיות תחליף מטבע.

איכור על הוצאת מטבע

(ב) שר האוצר רשאי להחרים כל תחליף מטבע.

29. כל מטבע הוא התחייבות הבנק שלעומתו הבנק יחזיק בזכות לטובתו; ואולם מטבע המוחזק בידי הבנק לא יראוהו כמטבע שהוצא ולא יהיה חלק מחשבון זכות או חובה של הבנק.

התחייבות הבנק לפי שטרי כסף ומעות

30. הצעת מטבע תהא הילך חוקי בישראל, כדי הסכום הנקוב במטבע, בהגבלות אלה:

הילך חוקי

(1) מטבע של פחות מחמישים פרוטות, יהיה הילך חוקי לתשלום כל סכום שאינו עולה על חמש מאות פרוטות;

(2) מטבע של חמישים פרוטות או יותר, אך פחות מחמש מאות פרוטות, יהיה הילך חוקי לתשלום כל סכום שאינו עולה על חמש לירות;

(3) מטבע של חמש מאות פרוטות או יותר, יהיה הילך חוקי לתשלום כל סכום שהוא.

31. (א) הנגיד, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר, יקבע את ערכם הנקוב, צורתם, תכנם ושאר הפרטים של שטרי הכסף שיוצאו לפי סעיף 27; שטרי הכסף ישאו את חותם חתימותיהם של הנגיד ושל יושב ראש המועצה.

שטרי כסף או מעות, צורתם ותכנם

(ב) הנגיד, בהתייעצות עם המועצה ובאישור שר האוצר, יקבע את ערכן הנקוב של המעות שיוצאו לפי סעיף 27, תרכובתן, משקלן, תבניתן ושאר פרטיהן.

32. לצורך סעיף 27 רשאי הבנק להשתמש בשטרי בנק אשר הוכנו לפי פקודת שטרי בנק, תש"ח — 1948, וכן במטבעות קטנות שהוכנו על ידי הממשלה לפי פקודת מטבעות קטנות, תש"ט — 1948.

שימוש בשטרי בנק ומעות קיימים

פירוט מטבע 33. המוסר לבנק סכום כסף במטבע זכאי לקבל תמורתו באותו סכום, וללא תשלום, שטריו כסף או מעות בעלי ערך נקוב ככל שידרוש המוסר, אלא שאם לא יוכל הבנק ליתן ככל שידרוש המוסר, יתן שטריו כסף או מעות שערכם הנקוב קרוב ביותר לערך הנקוב שדרש המוסר.

החלפת שטריו כסף או מעות שינפגמו 34. הממשלה, לפי הצעת הנגיד, תתקין תקנות שלפיהן יוצא מן המחזור מטבע שנפגם אגב שימוש או שנשמד, ובדבר החלפתו של מטבע כאמור לפי תנאים שייקבעו בתקנות.

דו"ח על עליית אמצעי התשלום 35. עלו אמצעי התשלום ביום מסויים בחמישה עשר אחוזים או יותר על סך כל אמצעי התשלום שהיו אי פעם בתוך שנים עשר החדשים האחרונים שלפני אותו יום, יגיש הנגיד מיד דין וחשבון על כך לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת ובו יפרט את הסיבות שגרמו לדעתו לעליית אמצעי התשלום ואת ההצעות שהוא מציע לממשלה בדבר האמצעים שיש לנקוט בעקבות העליה האמורה.

„אמצעי תשלום“, לצורך סעיף זה, — סך כל המטבע שבמחזור ופקדונות עובר ושב שבמוסדות בנקאיים, למעט מטבע שבידי מוסדות בנקאיים ופקדונות עובר ושב של הממשלה ושל מוסדות בנקאיים.

פרק שביעי : פעולות במטבע חוץ

עסקאות בנכסים בעלי ערך בינלאומי 36. הבנק רשאי לרכוש, להחזיק ולהעביר זהב, מטבע חוץ וניירות ערך של ממשלות זרות.

הנבלה על עסקאות במטבע חוץ 37. עסקאות במטבע חוץ ייעשו על ידי הבנק רק עם הממשלה, הסוכנות היהודית לא"י, הקרן הקיימת לישראל, קרן היסוד בע"מ, מוסד בנקאי בישראל, מוסד בנקאי מחוץ לישראל, מוסד כספי בינלאומי או עם ממשלה זרה.

סמכות ללוות ולערוך 38. (א) הבנק רשאי, באישור הממשלה, ללוות ממשלה זרה, ממוסד בנקאי או כספי מחוץ לישראל, או ממוסד כספי בינלאומי (כל אלה ייקראו להלן — מוסדות חוץ) ולשעבד להלוואה, כזו נכסים המוחזקים על ידי הבנק; הממשלה רשאית, באישור ועדת הכספים של הכנסת, לערוך בשם המדינה להלוואה כזו.

(ב) הבנק, באישור הממשלה, רשאי להלוות כספים למוסד חוץ.

(ג) הבנק, באישור הממשלה, רשאי לערוך להלוואה שניתנה למדינה או לכל אדם בישראל, על ידי מוסד חוץ, אם לדעת הנגיד ההלוואה היא לתועלת הציבור.

הכנסות מסחריים 39. הממשלה תיוועץ בנגיד על כל הסכם מסחרי פיננסי עם מוסד חוץ, לפני התימתו.

פיקוח על מטבע חוץ 40. הממשלה רשאית להעביר לבנק כל סמכות מסמכיותה לפי תקנות ההגנה (כספים), 1941, או כל חוק אחר שיבוא במקומו.

שער החליפין של המטבע 41. הממשלה תיוועץ בנגיד לפני כל החלטה הנוגעת לשער החליפין של המטבע.

פרק שמיני : עסקאות אשראי של הבנק

אשראי למוסדות בנקאיים 42. לשם הסדרת היקף האשראי הבנקאי, שערו ויעודו, רשאי הבנק לספק כספים לכל מוסד בנקאי, על ידי נכיון שטריו חליפין, שטריו חוב או מסמכים אחרים העוברים לסוחר או על ידי הלוואות כנגד שטריו חוב מובטחים להנחת דעתו של הבנק.

¹ ע"ד 1941, תוס' 2 מס' 1138, עמ' 1380.

43. הנגיד רשאי, לאחר התיעצות עם הועדה, לקבוע כללים לגבי התנאים שמוסדות בנקאיים יידרשו לקיימם על מנת לקבל אשראי מהבנק ובכלל זה שער הריבית וגובה העמילות ותשלומים אחרים שהם רשאים לקבל מלקוחותיהם. כללים שייקבעו כאמור יובאו לידיעתו של כל מוסד בנקאי לפי דרישתו.

44. הנגיד רשאי, בנסיבות שהן לדעתו נסיבות חירום, להורות על מתן הלוואות אף למוסד בנקאי שאינו יכול לקיים את התנאים שנקבעו לפי סעיף 43, אם נתן המוסד בטוחות להגנה דעתו של הנגיד, ולהורות למוסד הלווה שכל עוד לא פרע את ההלוואה כולה לבנק, לא יתן ולא יאריך כל אשראי ולא ישקיע כל השקעה אחרת, אלא באישורו המוקדם של הבנק.

45. (א) הבנק רשאי ליתן לממשלה מקדמות ארעיות למימון הוצאותיה ובלבד שסך כל המקדמות לא יעלה על 20% מסך כל התקציב לשנת הכספים בה ניתנו המקדמות, למעט תקציב פיתוח ותקציב מפעלי תחבורה ודואר; מקדמות אלה יוחזרו לא יאוחר מתום אותה שנת כספים.

(ב) הבנק יציין בדין וחשבון שלו, לפי סעיף 59, את יתרת סכום המקדמות הארעיות המגיעה מאת הממשלה לפי סעיף זה.

46. (א) הבנק רשאי לקנות או למכור בשוק ניירות ערך של המדינה וכן ניירות ערך אחרים שהם התחייבות לתשלום במטבע ישראלי ונושאים ריבית קבועה.
(ב) הבנק ישתמש בסמכותו לפי סעיף זה כל אימת שהדבר נחוץ, לדעת הנגיד, להרחבתו או לצמצומו של אמצעי התשלום כמשמעותם בסעיף 35, ועל מנת למלא אחד התפקידים המפורטים בסעיף 3.

47. הבנק רשאי, לאחר התיעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להוציא ניירות ערך של הבנק, לקבוע תנאיהם, למכרם ולקנותם.

48. הבנק רשאי לקבל פקדונות מאת מוסדות בנקאיים.

פרק תשיעי: הסדר הנזילות של מוסדות בנקאיים

49. (א) הנגיד רשאי, לאחר התיעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, להורות למוסדות בנקאיים להחזיק נכסים נזילים בשיעור מסויים ולפי הרכב מסויים, אם הנכסים הנזילים אינם מורכבים מיתרות בבנק בלבד ולקבוע את השיעור האמור בין כאחוז מסויים של סך כל התחייבויות המוסד בפקדונות או של סך כל נכסיו או של זה וזה ובין בדרך אחרת, וכן לקבוע שיעורים שונים לפי סוגי הפקדונות או הנכסים שיוגדרו בהוראות לענין זה.
(ב) כל אימת שיתעורר ספק אם התחייבות מסויימת של מוסד בנקאי יש לראותה כפקדון, יכריע בדבר הנגיד.

(ג) „נכסים נזילים“ — יתרות המופקדות בבנק ונכסים אחרים שהנגיד יקבעם לאחר התיעצות עם הועדה באישור הממשלה.

50. כל מוסד בנקאי חייב להגיש לבנק דין וחשבון על נכסיו הנזילים בכל זמן ולכל תקופה שידרוש הנגיד.

51. לא החזיק מוסד בנקאי נכסים נזילים לפי סעיף 49, יהא חייב בתשלום ריבית לבנק, בשיעור שקבע הנגיד בהתיעצות עם הועדה, על ההפרש שבין סך כל הנכסים הנזילים שאותו מוסד היה חייב להחזיק, לבין סך כל הנכסים הנזילים שהחזיק לכל תקופה שהיה בה

הפרש כאמור ; נוסף על כך, רשאי הנגיד להורות לאותו מוסד בנקאי, כי בתקופה שנקבעה באותה הוראה, יפסיק המוסד או יגביל, בדרך שנקבעה בהוראה, ליתן אשראי או להשקיע השקעות ולא יחלק רווחים לבעלי המניות שלו.

ריבית על יתרות
המוחזקות בבנק

52. הבנק רשאי לשלם ריבית למוסדות בנקאיים על יתרותיהם או על חלק של יתרותיהם המוחזקות בבנק.

פרק עשירי : הסדר האשראי הבנקאי

הנכסות
על האשראי

53. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה ובאישור הממשלה, להורות למוסדות בנקאיים, לא להגדיל, בכלל או בתקופה מסוימת, את סך כל האשראי שניתן על ידיהם או את סך כל ההשקעות שהשקיעו בנכסים אחרים או לא להגדיל אותם למעלה מן השיעור שקבע באותה הוראה, והוא רשאי לעשות כאמור דרך כלל או לסוג מסויים של אשראי או של השקעות.

שיעור הנכסים
ביחס להון

54. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, לקבוע בצו את השיעור המינימלי של הון נפרע ושל יתרת רווחים נקיים שלא חולקו, אשר מוסד בנקאי מצווה להחזיק כאחוז מסך כל נכסיו או מסך כל סוג מסויים בנכסיו שיפורט בצו.

הוראות בדבר
אגרות אשראי

55. הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה, להורות למוסדות בנקאיים לא להוציא אגרת אשראי, אלא אם הופקד כנגדה סכום במזומנים בשיעור שקבע באותה הוראה, והוא רשאי לקבוע שיעורים שונים לסוגי עסקאות שונים המתממנים באגרות אשראי.

שער הריבית

56. (א) הנגיד רשאי, לאחר התייעצות עם הועדה ובאישור הממשלה, לקבוע בצו, דרך כלל או לסוגים של פקדונות או של עסקאות אשראי, את שער הריבית המכסימלי שמוסד בנקאי רשאי לשלם על פקדונות וכן את שער הריבית המכסימלי, התקופות לצבירת הריבית, שיעורי העמילות והנכיון ותשלומים אחרים שמוסד בנקאי רשאי לקבל בעד נכיון שטרות או בעד הלוואות ועסקאות אשראי אחרות.
(ב) צו לפי סעיף זה טעון אישור ועדת הכספים של הכנסת.

פרק אחד עשר : הבנק — בנקאי וסוכן פיסקלי של הממשלה

הבנק סוכן
הממשלה

57. (א) הבנק יהיה בישראל הבנקאי והסוכן הפיסקלי היחיד של הממשלה.
(ב) הבנק לא יקבל מהממשלה שכר בעד שירותיו לפי סעיף זה אלא במקרים שהוסכם עליהם עם שר האוצר.
(ג) הנהלת מילות המדינה תהיה בידי הבנק, אם אין הוראה אחרת בחוק לגבי מילווה מסויים.
(ד) הממשלה לא תקבל הלוואות ולא תוציא ניירות ערך אלא לאחר התייעצות עם הנגיד.

פרק שנים עשר : פרסום דינים וחשבונות ובקורת

דין וחשבון

58. הבנק יערוך ויפרסם ברשומות —
(1) ביום חמישי בכל שבוע דין וחשבון המשקף את סך כל המטבע שבמחזור בסיום העבודה ביום הרביעי שקדם לו ואת הנכסים שהחזקו בידי הבנק לעומת ההתחייבויות לגבי אותו מטבע ;

(2) לפחות אחת לחודש דין וחשבון המשקף את הרכבם ושוויים של נכסי הבנק ואת התחייבויותיו עם סיום העסקים באחד הימים של אותו חודש. יום הסיום ויום הפרסום וכן הפרטים שיוכלו בדין וחשבון ייקבעו על ידי הנגיד בהתייעצות עם הועדה.

59. תוך חמישה חדשים לאחר תום כל שנת עסקים של הבנק, יגיש הנגיד לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת דין וחשבון שיפורסם ברבים ושיכלול מאזן שנתי וחשבון ריווח והפסד וכן סקירה המשקפת את מצב הבנק וקווי פעולתו אותה שנה, האמצעים שנקטו אגב ביצוע קווי פעולה אלה, ניתוח התנאים הכלכליים והכספיים והתנודות באמצעי התשלום ומצב נכסיו הבינלאומיים של הבנק.

דין וחשבון שנתי

60. שנת העסקים של הבנק תהיה תקופת השנה המסתיימת ב־31 בדצמבר.

שנת העסקים של הבנק

61. הנגיד רשאי, בכל עת, להגיש דינים וחשבונות לממשלה ולועדת הכספים של הכנסת ולבוא לפניו בכל ענין הנוגע לפעולותיו של הבנק, והוא יגיש דין וחשבון בענינים כאמור, כל אימת שועדת הכספים של הכנסת תדרוש.

דינים וחשבונות לועדת הכספים של הכנסת

62. הבקורת החשבונאית והמינהלית של הבנק תהיה בידי מבקר המדינה.

בקורת על ידי מבקר המדינה

פרק שלושה עשר : הוראות וממכויות שונות

63. לענין תשלום מסים, אגרות ותשלומי חובה אחרים דין הבנק כדין המדינה.

פטור מס

64. הנגיד, וכל מי שהנגיד הרשהו, רשאי לראות כל דין וחשבון אינדיבידואלי וכל מסמך ולקבל כל ידיעה שנועדו לסטטיסטיקה הנערכת לצרכי פקודת הסטטיסטיקה, 1947, כאילו היה אדם המועסק לצרכי אותה פקודה.

קבלת ידיעות מהסטטיסטיקן הממשלתי

65. (א) לא יגלה אדם ידיעה שנמסרה לו ולא יראה מסמך שהוגש לו לפי חוק זה, אולם מותר לגלות ידיעה, למעט ידיעה שנתקבלה לפי האמור בסעיף 64, אם הנגיד יראה צורך בכך לצרכי תביעה פלילית.

סודיות

(ב) לענין גילוי מסמכים וידיעות לבית משפט דין הבנק כדין המדינה.

66. (א) עובד הבנק לא יהיה אותה שעה גם מנהל, פקיד או עובד, או בעל מניות, במישרין או בעקיפין, במוסד בנקאי, ומשחדל להיות עובד הבנק לא יועסק על ידי מוסד בנקאי בכל תפקיד עד תום שנתיים מיום שחדל, אלא אם קיבל היתר בכתב מאת הנגיד.

הנבלות על עובד הבנק

(ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על עובד ארעי בבנק תוך שנתיים הראשונות לקיום הבנק, ובלבד שכל עוד הוא עובד ארעי כאמור לא ימלא כל תפקיד בפועל במוסד בנקאי.

67. תעודה הנחזית כתעודה שניתנה מאת הנגיד, או מאת אדם שהנגיד הרשהו לכך בכתב, והמעידה על המצורף אליה שהוא מטבע או שהוא מטבע מזויף, תשמש ראיה על כך, כל עוד לא הוכח היפוכו של הדבר.

ערות על מטבע

68. כל הנכסים המוחזקים על ידי בנק לאומי לישראל בע"מ במחלקת הוצאה שהוקמה לפי פקודת שטרי בנק, תש"ח — 1948, וכל התחייבות הבנק האמור לפי שטרי הבנק שהוצאו על סמך אותה פקודה, מועברים בזה לבנק, ובנק לאומי לישראל בע"מ משוחרר בזה מכל התחייבות שהועברה כאמור.

נכסי בנק לאומי והתחייבויותיו במחלקת הוצאה

¹ ע"ר 1917, תוס' 1 מס' 1601, עמ' 144.

69. הממשלה רשאית להעביר לנגיד כל סמכות מסמכויותיה לפי פקודת הבנקאות, 1941¹, ומשעשתה כך, יחולו הוראות הסעיפים שהסמכויות על פיהן הועברו לפי סעיף זה על כל מוסד בנקאי כאילו היה בנק כמשמעותו באותה פקודה.
70. הנגיד רשאי באישור הממשלה להורות בצו, כי הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, יחולו גם על מוסדות כספיים או על סוג מסויים של מוסדות כספיים; ואם העבירה הממשלה לנגיד את סמכויותיה לפי פקודת הבנקאות, 1941, רשאי הנגיד באישורה להורות, בצו, כי גם הוראות הפקודה האמורה, כולן או מקצתן, יחולו כאמור.
71. הבנק ייצג את המדינה בכל ענין הנוגע לחברות המדינה בקרן המטבע הבינלאומית והבנק הבינלאומי לשיקום ופיתוח.
72. לענין פקודת שטרי חליפין², דינו של הבנק כדין בנקאי כמשמעותו באותה פקודה.
73. (א) מי שעבר על האמור בסעיף 28, דינו — מאסר שנתיים או קנס 2,000 לירות או שני הענשים כאחד.
- (ב) מי שלא קיים את האמור בסעיף 50, דינו — קנס 100 לירות לכל יום שבו המשיך בעבירה ואם נידון פעם שלישית, דינו — מאסר שלושה חדשים או קנס ומאסר כאחד.
- (ג) מי שעבר על הוראה אחרת מהוראות חוק זה או על הוראה שניתנה על פי הסעיפים 43, 44, 49, 51, או 53 עד 55, או על הוראה אחרת שניתנה על פי חוק זה ושפורסמה ברשומות, וכן מי שביודעין מסר הודעה בלתי נכונה במסמך שהגיש או השיב תשובה בלתי נכונה לשאלה שנשאל לענין חוק זה, דינו — מאסר שנה או קנס 1,000 לירות או שני הענשים כאחד.
74. נעברה עבירה על ידי חבר בני אדם, יאשם בעבירה גם כל מי שבעת ביצוע העבירה היה חבר ההנהלה, מנהל, או שותף של אותו חבר בני אדם, אם לא הוכיח אחד משני אלה:
- (1) שהעבירה נעברה שלא בידיעתו;
- (2) שהוא נקט בכל האמצעים הנאותים להבטחת שמירתו של חוק זה.
75. הבנק רשאי להחזיק פקדונות במוסדות בנקאיים עד תום שלוש שנים מיום תחילתו של חוק זה.
76. הנגיד רשאי לייפות בכתב את כוחו של כל עובד בבנק לחתום במקומו בשם הבנק, דרך כלל, על מסמך מסויים או על סוג מסויים של מסמכים.
77. בטלים —
- (1) פקודת שטרי בנק, תש"ח — 1948;
- (2) פקודת המטבע, תש"ח — 1948, למעט הסעיפים 1 ו-2 שבה³;
- (3) פקודת מטבעות קטנות, תש"ט — 1948.
78. החוק העותומני מיום 9 רג'ב 1304 (9 באפריל 1877) ופקודת הריבית (השער החוקי)⁴ לא יחולו על מוסדות בנקאיים.

¹ ע"ר 1941, תוס' 1 מס' 1134, עמ' 69.

² חוקי א"י, כרך א', עמ' 51.

³ ע"ר תש"ח, תוס' א' מס' 15, עמ' 39.

⁴ חוקי א"י, כרך ב', פרק ס"ח, עמ' 749.

79. הנמשלה, באישור ועדת הכספים של הכנסת, רשאית, בהודעה שתפורסם ברשומות, לקבוע תאריכי תוקף שונים לסעיפים שונים של חוק זה, ובלבד שתקפם של כל סעיפי חוק זה יהיה לא יאוחר מתום שנה מיום פרסום חוק זה ברשומות.

80. הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה.

משה שרת
ראש הממשלה

יצחק בן-צבי
נשיא המדינה

מספר 61

חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד — 1954 *

פרק ראשון: שירות הפיקוח

1. יוקם שירות פיקוח על העבודה (להלן — השירות), שמתפקידו —
- (1) לפקח על קיום כל חיקוק שביצעו בידי שר העבודה והשר הטיל על השירות, בהודעה שפורסמה ברשומות, את הפיקוח על קיומו;
- (2) לפקח על הבטיחות בעבודה (להלן — בטיחות), על הגיחות המקוצעות (להלן — גיחות) ועל הרווחה במקומות שבהם עובדים בני אדם לצרכי עסק או משלח יד, או במקומות המיועדים לכך, ולהדריך באלה את העובדים ואת המעבידים;
- (3) למלא כל תפקיד אחר שיטיל עליו שר העבודה בשטח הבטיחות, הגיחות, הרווחה וסידורי העבודה.
2. (א) מנגנון השירות יהיה מורכב מפקחי עבודה שימונו על ידי שר העבודה, דרך כלל או לענפי פעולה מסויימים או לתפקידים מסויימים.
- (ב) שר העבודה ימנה מבין מפקחי העבודה מפקח עבודה ראשי (להלן — מפקח עבודה ראשי), ומפקחי עבודה אזוריים (להלן — מפקח עבודה אזורי).
- (ג) הודעה על כל מינוי לפי סעיף קטן (א) ו-(ב) ועל מענם של מפקחי עבודה אזוריים תפורסם ברשומות; ורשאי השר לקבוע בהודעה את המרחב שיראוהו כתחום פעולתו של מפקח עבודה אזורי.
3. סמכויותיו של מפקח עבודה, נוסף לכל סמכות הנתונה לו בכל חיקוק, הן:
- (1) להיכנס בכל עת לכל מקום שיש לו יסוד להניח כי מועבדים בו בני אדם, או שהם עומדים להיות מועבדים בו, או נעשית בו עבודה לצרכי עסק או משלח יד (להלן — בפרק זה — מקום עבודה);
- (2) לבדוק במקום עבודה את סדרי העבודה ואת סידורי הבטיחות, הגיחות והרווחה, ובין השאר גם את המתקנים, המכונות, הציוד ותהליכי העבודה;

הקמת שירות
הפיקוח
ותפקידו

מנגנון השירות

סמכויות
מפקח עבודה

* נתקבל בכנסת ביום כ"ו באב תשי"ד (25 באוגוסט 1954); הצעת החוק ודבריה הסבר נתפרסמו בה"ח 206, תשי"ד, עמ' 230.